

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. In quonam consistat vnio Corporis Christi cum speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

mihī veriore sententiā non sunt physicē vnita Corpori Christi ita vt cum illo faciant vnum per se.

P. Martinus Esparza asserit, Christum vbi-
cari sub accidentibus Eucharisticis per Vbicationem supernaturalem, subiectatam in solis accidentibus, & ad Christum solum terminatiuē se habentem, sicut se habet Vnio hypostatica ad Verbum. In hac sententiā duo mihi difficilia apparent. Primum, quod vbiatio Corporis Christi Eucharistica, non informet corpus Christi, cum corpus Christi capax sit diuinitus plurium vbiationum simultaneousum: nam ex communiore sententiā posset etiam circumscripsi in pluribus locis replicari. Secundū, difficile apparet, quod illa vbiatio recipiatur in accidentibus Eucharisticis, & tamen illis non tribuat effectum formalem vbiati: vbi-
cantur enim per propriam vbiationem naturalem. Caterū non lubet his philosophicis questionibus discutiendis immorari.

§16. Quaritur 2. An supposito, Vbicationem Eucharisticam recipi informatiue in Corpore Christi, ea sit quoad substantiam supernaturalem, vel tantum quoad modum. *g.* Probabilem mihi videri sententiā P. Arriagæ, illam esse tantum supernaturalem quoad modum. Dicit enim potest, quod tota supernaturalitas illius consistat in hoc, quod punctum corporis, A. vbi-
cetur in eodem spatio, in quo vbiatur punctum B. C. D. & sic de cæteris: quæ supernaturalitas aliud non est, quàm Decretum Dei, ponendi plures vbiaciones diversorum punctorum secundum se naturales, in eodem spatio simul, contra exigentiam punctorum volentium poni extra se & non penetrata: hæc autem est supernaturalitas quoad modum tantum, sed de his plura alij.

CONTROVERSIA II.

In quonam consistat Vnio Corporis Christi cum speciebus.

§17. Certum est 1. inter Corpus Christi & species intercedere aliquam vnionem seu alligationem, vi cuius Christus comitur species quocunque moventur, & vi cuius dicitur Sacerdos attolere Christum, deglutire &c. item vi cuius Christus per illa accidentia est designabilis, dicendo: *Hoc est Corpus Christi.*

Certum est 2. Corpus Christi non accipere ab illis accidentibus illos effectus formales, quos accipiebat substantia panis præcedens: non enim Christus fit quantus, albus, dulcis, figuratus, rarus, densus &c. Ratio est, quia, vt in Concilio Constantiensi definitum est, accidentia illa sunt sine subiecto substantiali physico: atqui huic soli tribuunt illos effectus formales.

§18. Prima sententiā est Valentis *disp. 6. p. 3.* Ochogaviæ *tr. 10. q. 14.* & plurium apud P. Tannerum *hic q. 4. dub. 5. n. 68.* quod produca-

tur Vnio substantialis Corporis Christi cum speciebus. Sed hæc sententiā facile rejicitur. Nam substantia non potest accidenti vniri vnione substantiali, quia non constituit substantiam.

Secunda sententiā est, inter Corpus Christi, & accidentia (saltem quantitatem) intercedere veram vnionem physicam accidentalem, vi cuius non quidem fiat vnum per se, sed tamen *vnitum per accidens*, neque Christum accipere alium effectum formalem, præterquam, *esse vnitum*. vnde fit, vt moto vno extremo moveatur & alterum, quia hoc requirit vnio physica. Hanc Vnionem aliqui ponunt in substantia Corporis Christi, & dicunt habere respectum transcendentalem ad quantitatem panis, & ex natura rei pendere ab illa tanquam extremo. alij ponunt eam in accidentibus, & dicunt, Corpus Christi esse terminum extrinsecum, sicut Verbum est Vnionis hypostaticæ. Hanc sententiā retulerat Lugo: deinde eam amplexus est P. Dicastillo, & videri potest esse P. Vasquez *d. 190. c. 5. n. 50. cum præcedentibus.*

Tertia sententiā est, continentiam Christi sub speciebus, in duobus consistere: primum est, quod Corpus Christi instrumentaliter conseruet species sine inhærentia, adeoque creatiue: secundum, quod in ipsis accidentibus producatur quædam virtus quali magnetica, vi cuius accidentia trahant secum corpus Christi, quocunque moventur, & quidem cum intima præsentia. Hanc sententiā tueretur Lugo *sect. 2.* nullum pro ea adducens auctorem. Vasquez tamen *d. 190. c. 4. n. 42.* eam retulerat ex quibusdam illius temporis Recentioribus.

Quarta sententiā est Card. Pallavicini, qui *c. 19. n. 262.* iunctis ijs quæ prius dixerat, docet, Vnionem illam Corporis Christi consistere in qualitate supernaturali intrinseca Corpori Christi, relativa ad promissionem Dei: eo scilicet modo, quo eum superius philosophantem de causalitate Sacramentorum audivimus: vi huius qualitatis, ait, Christum gerere munus substantiæ erga accidentia panis, ita vt ei tribuantur actiones & passionēs ipsarum specierum, exceptis illis prædicatis, quæ parent æquivocationem, ac tribuerent Christo ratione sui.

Quinta sententiā est, hanc Vnionem aliud non esse, quàm inseparabilitatem quoad locum, provenientem ex decreto diuino: neque requiri villo modo efficientiam Christi erga accidentia. Ita Scotus, Gabriel, Okam, Major, Argentinas, Petrus de Aliaco, Nominales, quos sequuntur Arriaga & Præpositus.

§19. DICO 1. Inter Corpus Christi & quantitatem panis, non datur vera & formalis vnio, qualem ponebat secunda sententiā. Probatur 1. Si enim daretur talis Vnio, hoc ipso accidentia tribuerent suos effectus formales; sed hoc nemo admittit: ergo &c. Sequela probatur. Nam Corpus Christi est capax huiusmodi effectuum formalium: ergo ad illos accipiendos nihil aliud deest, quàm Vnio formalis physica corporis

poris cum accidentibus : ergo hac posita dabitur effectus formalis.

Probat 2. Vnio formalis physica contradiſtincta ab extremis vnitis, habet hoc ex essentia sua, vt non possit dari nisi inter eiusmodi extrema, quorum saltem alterutrum perficiatur ab altero, & accipiat specialem aliquem effectum formalem : sic etiam Vnio hypostatica hoc habet, vt per eam Humanitas accipiat effectum formalem *subsistentis* : atqui accidentia Eucharistica non accipiunt à Corpore Christi effectum formalem *Subiectati*, quia, vt definitum est, existunt sine subiecto substantiali : ergo assignandus est alius specialis effectus formalis, qui tribui possit per vnionem absque effectu formali *Subiectati* : qualis tamen nullus hactenus assignatus, nec facile assignari poterit.

Confirmatur 1. Ex nullo alio fundamento denominatur aqua calida, nisi quia calor est illi physice vnitus, neque dicitur præcise accipere effectum formalem *Vniti*, atqui si posset dari vnio faciens præcise effectum formalem *Vniti*, tunc sine vilo inconuenienti posset quis dicere, talem esse vnionem caloris cum aqua, quia calor est aquæ contrarius : ergo signum est, quod ad vnionem physicam non sufficiat facere effectum formalem generalem *Vniti*, sed debeat insuper tribuere effectum formalem specialem, vt, *esse calidam*.

Confirmatur 2. Nisi hæc sit natura Vnionis physica, jam nihil obstat, quominus quilibet cuilibet physice vniri possit, Angelus Angelo, Ignis aquæ &c. præcise in ordine ad inseparabilitatem ; hoc autem, teste Lugone nemo concedit, aut certe qui concederet singularis esset.

820. DICO 2. Ad explicandam continentiam Christi sub speciebus, non videtur esse necessarium recurrere ad effectiorem physicam, quasi necesse sit Christum effectiue causare illa accidentia, vt subeat officium substantiæ. Est contra Suarez & Lugo. Probat. Si hæc efficientia esset necessaria ad explicandam continentiam sub speciebus, hoc ideo esset, quia alioquin Christus non esset designabilis per illa accidentia, vt pote quæ non essent speciali modo accidentia Christi, quia respectu illorum Christus non fungeretur munere substantiæ, neque sustentando vt subiectum, neque efficienter causando, quæ est quadam eminentialis sustentatio : atqui potest absque huiusmodi causalitate explicari, quomodo Christus sit per illa accidentia designabilis, & obeat sufficienter munus substantiæ in ordine ad talem designationem : ergo sine necessitate requiritur talis efficientia, quæ à modernis philosophis plerisque impossibilis reputatur. Major est aduersariorum. Minorem probabo & declaro. Imprimis fuerunt philosophi, qui vtrumque genus causandi in creaturis negauerunt conuenire substantiæ respectu accidentium, & tamen conceperunt substantias vt designabiles per accidentia, neque illos quisquam ex hoc capite reprehendit aut impugnauit. Deinde in eo

instanti in quo ponitur vltima dispositio ad finem ignis v.g. ipse ignis productus est designabilis per illa accidentia, & tamen ignis non habet tunc rationem causæ, nec effectiue sustentatiue respectu accidentium, quia non presupponitur totus ignis prioritate nature. Denique demus, substantiam quæ informatur ab accidentibus, semper aliquo modo causare illa accidentia, & hoc spectare ad officium illius substantiæ, hoc tamen officium non consistit in illa causalitate quomodocunque & qualicunque, sed in causalitate vnitiue & informatiue : hoc est, substantia causalitè accidentia in eum finem, vt per illa informetur & intrinsece perficiatur : atqui certum est, quod Christus non causet in hunc finem accidentia Eucharistica, vt per illa informetur : ergo non exercet officium illud substantiæ in accidentia, quod communiter alia substantiæ exercent ; ergo independentè ab hac causalitate poterit explicari, quomodo Christus per accidentia Eucharistica, quantumvis non vnitus physice, sit designabilis, & aliquo modo gerat officium substantiæ, sufficiens ad talem designationem, seu designabilitatem. Itaque

821. DICO 3. Vt Christus sit designabilis per accidentia Eucharistica, sufficit causalitas finalis, hoc est, quod Christus sit causa finalis accidentium quoad eorum conservationem, non quidem eo sensu, quasi Christus quoad seem existentiam sit causa finalis accidentium tantum mediocum ad obtinendam illam existentiam, sed quod accidentia conseruentur sine substantia panis in hunc finem, vt eius loco Christum inuenerint & contineant localiter, & seruiant, vt antè seruebant ad hoc, vt panis in ratione cibi esset sumibilis, ita postmodum loco panis Christus sub accidentibus contentus esset in ratione cibi sumibilis, & quæ cibis allicere posset ad sui sumptionem. Præter hanc ergo causalitatem finalem alia nulla requiritur. Probat. Cognitionis & declaratur exemplis vulgaribus. Offensio Marsupio continente aurum, rectè dicitur, hoc est aurum ; & offenso dolio continente vinum, dicitur, hoc est vinum ; sensusque est : contentum sub hoc velamine vel vase est aurum, vinum &c. e contra si aureus nummus abscondetur in pomo vel libro, non rectè diceretur, ostenso pomo vel libro ; hoc est aurum. Ratio est : quia ex usu communi marsupium & dolium sunt in hunc finem elaborata, vt seruiant ad illa continenda, non item pomum aut liber ad continendum aurum. Hinc vides, quod et causa finali ordinata ad continentiam vnus est alio, proveniat, quod contentum possit per contrarium designari. Porro, hæc causalitas finalis non deest in nostro proposito. Nam Christus sit designabilis per accidentia, quæ continentur in substantia panis, in hunc finem, vt Christum sub speciebus cibus contineant, & quidem tamdiu quamdiu substantiam panis continent.

Ex quo etiam colligitur, quo sensu Christus gerat officium substantia respectu accidentium: nempe sicut panis erat finis illorum accidentium in ratione cibi, ita & Christus, cum hoc tamen discrimine, quod substantia panis poterat & debebat physicè perfici per illa accidentia ut posset esse cibus corporalis, Christus autem, ut posset esse cibus spiritualis, non debebat physicè perfici ab illis accidentibus.

822. Dixi in Conclusionem, non requiri aliud causandi genus, non autem dixi nihil aliud requiri. Certum enim est, ad hoc ut Christus sub illis accidentibus ita contineatur, ut per illa sit designabilis, & gerat officium cibi, non sufficere causalitatem finalem jam explicatam, sicut non sufficeret ad dicendum; *hoc est aurum*, monstrato marsupio, si nullum aurum intus esset, etiam si marsupij finis fuisset pecunia continenda: requiritur ergo insuper continentia localis; & quidem talis, ut extrema aliquo modo quoad locum inseparabilia sint, hoc est, ut saltem alterutro eorum tracto trahatur etiam alterum. Vt etiam, ut Christus motis speciebus traheretur, non esset satis, quod immediatè ante motum specierum fuisset penetratus cum illis, non enim involutus fuisset Christus speciebus, sicut pecunia involvitur marsupio, quo tracto, propter impenetrabilitatem trahitur etiam pecunia, possent ergo species amoveri, manente Christi corpore in priori loco. Videndum ergo restat, vnde nam proveniat illa alligatio, ut motis speciebus moveatur etiam Corpus Christi: circa quod jam supra varias opiniones retulimus.

823. DICO 4. Hæc alligatio Christi ad accidentia, non videtur consistere in qualitate attractiva & quasi magnetica, quam ponit Lugo. Posset hæc qualitas impugnari pluribus modis, & argumentis ex natura rei petitis, & quidem ex duplici potissimum capite. 1. quod, cum esset qualitas materialis, exigeretque recipi in quantitate, esset tamen essentialiter violenta quantitati, utpote ex natura sua resistenti ne penetraretur cum alia quantitate, & tamen illa qualitas exigeret talem penetrationem cum Corpore Christi. 2. Quia difficile est ostendere subiectum adæquatum illius qualitatibus: si enim dicatur esse sola quantitas specierum, deberet illa qualitas connaturaliter permanere etiam destructis cæteris accidentibus proprijs substantia panis, adeoque etiam recedente Corpore Christi, quia non habet contrarium: ad hoc tamen responderi posset, ideo cessaturam etiam qualitatem, quia esset otiosa, prout aliqui discurrunt de impulsu. Quod si dicatur recipi in omnibus accidentibus, tunc facta vel minimâ mutatione petiret illa qualitas & nova produceretur. His tamen & similibus omis, nobis pro nostra Conclusionem sufficit argumentum Theologis familiare. Non debemus mysteria fidei reddere difficiliora, fundando ea in principijs incertis, & à tota hæcenus antiquitate igno-

ratis, sine urgentissima necessitate; & quantum fieri potest, explicanda sunt accommodatè ad sensum communem, quod ut in præsentia fiat,

824. DICO 5. Hæc alligatio non consistit in alio, quam quod Deus ad verificanda verba Christi: *Hoc est Corpus meum*: decernat Christum ponere stabiliter sub speciebus panis, quamdiu hæc non fuerint corrupta. Ità videntur sentire AA. quintæ sententiæ, & probatur solvendo vnicuique argumentum quo impugnatur.

Argumentum autem est hoc. Nisi intercedat physica quedam connexio inter accidentia Panis & Corpus Christi, non erit verum, quod Corpus Christi, verè & physicè moveatur à Sacerdote, nec poterit dici ab eodem portari, deglutiri &c. atqui hæc propositiones non possunt improbari, cum passim sint in usu. Sequela probatur. Ad has enim locutiones verificandas, non sufficit decretum Dei, ponendi semper præsens Corpus Christi illis accidentibus; sicut si Angelus liberè semper vellet mihi præsens esse, & ego me moverem, non diceret ego movere Angelum, propriè loquendo, sed Angelus diceretur seipsum sponte movere.

82. In hoc argumento supponi, quod quando fideles dicunt, Christum à Sacerdote portari, sumi, deglutiri, quod, inquam, loquantur in sensu physico, ita ut illa non verè dicerentur, nisi physica connexio intercederet. Verum hoc sine fundamento supponitur, & potius contrarium est supponendum, nempe quod fideles in illis loquendi modis abstrahant, utrum talis physica connexio intercedat necne. Qui enim primitus usurpant illos loquendi modos, si voluissent significare physicam connexionem intrinsecam, debuissent huius rei aliquod fundamentum habere, quia non poterant nisi aliorum loquendi modo, cum ipsi fuerint primi: atqui nullum huiusmodi fundamentum assignatur ab adversarijs, qui vnicè recurrunt ad communem modum loquendi: ergo qui primitus his loquendi modis uti sunt, noluerunt veritatem sermonis alligare physicae connexioni Christi cum speciebus; sed solum voluerunt significare, quod motis speciebus Christus semper comitetur, & sic quoad apparentiam sensibilem perinde censetur Christus moveri, atque moto corpore movetur anima, vel moto dolio movetur vinum. Itaque, meo iudicio, malè probatur physica connexio corporis cum speciebus ex modo loquendi: sicut inefficax esset argumentatio ex communi modo loquendi, quod ignis, aliæque causæ secundæ sint activæ, eo quod homines dicant ignem calefacere, aquam humectare.

Confirmatur. Fundamentum dicendi, Christum portari, sumi &c. aliud non est, quam quod ex fide & veritate verborum Christi habeamus, Christum semper manere præsentem illis speciebus post consecrationem: vnde inferimus: ergo quocumque moventur species, eo etiam transferatur Christus, quomodocumque hoc fiat: atqui ad hoc

hoc verificandum sufficit, si Deus suo decreto al-
liget Christum speciebus quoad locum. ergo &c.
Paucis ergo verbis volumus exprimere id, quod
alioquin longis ambagibus describendum esset,
si scholasticè loqui vellemus: paucis inquam
verbis dicimus: Sacerdotem portare Christum,
nempe quoad æquivalentiam & apparentiam: sic-

ut quando demon in obsessis format voces re-
culatas, dicimus diabolum loqui, cum tamen
philosophicè loquendo demon non loquatur,
quia non format illas voces per motum vocalium.
Item obsessus dicitur intra se & secum terre-
bolum, & tamen hoc non significat physi-
cam connexionem.

CAPVT V.

DE CONVERSIONE PANIS ET VINI
IN CORPVS ET SANGVINEM
CHRISTI.

CONTROVERSIA I.

*An ad Conversionem in genere requiratur, ut terminus à Quo omnino
esse desinat.*

825. **D**efinitur Conversio, Transitus vni⁹
rei in aliam: ex qua definitione
Colligitur 1. ad Conversionem
requiri terminum à quo & ad
quem, vtrumque positivum: potest verò uterque
esse vel totalis vel formalis, intelligendo per ter-
minum formalem à quo, illud quod per conversio-
nem expellitur, sive deinde sit forma, sive subje-
ctum, prout in Conversione Eucharistica panis
est terminus formalis à quo, Corpus Christi verò
est terminus formalis ad quem: terminus totalis
à quo est panis habens apparatus accidentium,
& terminus totalis ad quem est Corpus Christi
cum talibus accidentibus.

Colligitur 2. Ad Conversionem requiri
præter terminum à quo & terminum ad quem, ut
detur aliquid utrique commune, quod fuerit prius
constitutivum termini totalis à quo, & per con-
versionem fiat constitutivum termini totalis ad
quem; & per consequens erit adequare distin-
ctum à terminis formalibus, circa quod vnus
terminus formalis alteri succedit in aliquo officio,
qualecunque illud sit: sic enim Corpus Christi
succedit substantiæ panis in officio substantiæ
circa accidentia, quia substat accidentibus tan-
quam designabile per illa, illisque alligatur, &
sub illis continetur, & est causa conservationis
accidentium saltè finalis, ut suprâ dictum est.

Colligitur 3. Terminum à quo totalem quâ-
ralem, debere in conversione desinere, & termi-
num ad quem totalem debere incipere. Debet
enim ad minimum desinere connexio termini
formalis cum communi tertio, circa quod succe-
dit terminus formalis ad quem: atqui illa con-
nexio est pars constitutiva termini totalis. Er-
go &c.

826. Controversia est, an de conver-
sionis sit, ut terminus formalis à quo
desinat omnino existere in rerum natura, vel non
sufficiat, quoddam desinat ejus vnio seu connexio
cum communi tertio. Ex hac questione posuit
alia Theologica, quomodo ex veritate domus
consecrationis colligatur & inferatur legitima
conversio Eucharistica, prout dixit Tridentinum.

Et quidem certum est, ad conversionem ter-
mini totalis, non requiri omnimodam desinere
termini formalis à quo. nam homo dicitur con-
verti in cadaver, in vermes, in pulverem, &c. lo-
quitur Ecclesia in die cinerum, cum tamen non
desinat anima, quæ est terminus formalis à quo.
Quæstio ergo est, quando denominatio Con-
versionis tribuitur termino formali.

P. Conink negavit, posse conversionis de-
nominationem attribui terminis formalibus, nec
rectè dici, calorem converti in frigus. Sed op-
positum probant exempla Scripturæ, ut cum dicitur:
Tristitia vestra vertetur in gaudium Jo. 16.
Esther 9. & 17. & in hoc ipso mysterio panis de-
citur converti in Corpus Christi, & panis est ter-
minus formalis à quo. Verum tamen est, longè
rariùs attribui hanc denominationem termino
formali, quàm termino totali.

Card. de Lugo docet, ad Conversionem ter-
minalem requiri omnimodam desinere termini
à quo, cui consentit Oviedo, Pallavic. & Ama-
ga. Contra P. Esparza quasi pro certo supponit
contrarium, dicens, sufficere quoddam desinat ad
vnitatem tertio communi: unde infert, quod si
substantia panis post consecrationem adhuc con-
servaretur, modò desinere vniti accidentibus
adhuc esset tota essentia conversionis panis in
Corpus Christi.